

T.C.
TİCARET BAKANLIĞI

TÜRKİYE
YÜZYILI

7/5257 6K-26

13.11.2023

Sayı : E-69602026-610-00090505522 - 90930578
Konu : Soru Önergesi (7/5257)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 18.10.2023 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1303846 sayılı yazınız.

İlgide kayıtlı yazıları ekinde yer alan, Bolu Milletvekili Sayın Türker ATEŞ tarafından verilen 7/5257 sayılı yazılı soru önergesinin cevabı hazırlanarak ekte sunulmuştur.

Bilgilerini ve gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Ömer BOLAT
Bakan

Ek : Soru Önergesi Cevabı (2 sayfa)

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu: 18A6A464-52DE-4CDA-8376-63216F561CF4

<https://www.turkiye.gov.tr/ticaret-bakanligi-ebys>

Adres: Üniversiteler mahallesi Dumlupınar bulvarı no:151 A Blok

Ayrıntılı bilgi için:

Telefon No: 3124491475 Faks No: 3124491475

e-Posta: stratejisoruonergeleri@ticaret.gov.tr

Telefon No: 3124491475

İnternet Adresi: www.ticaret.gov.tr

KEP Adresi: stratejigelistirmebakanligi@gtb.hs01.kep.tr

T.C.
TİCARET BAKANLIĞI

Bolu Milletvekili Sayın Türker ATEŞ'e Ait 7/5257 Sayılı Yazılı Soru Önergesine İlişkin Cevaplar:

Bakanlığımız görev ve yetki alanına giren hususlar itibarıyla önergenize ilişkin cevaplarımıza aşağıda yer verilmiştir:

1-4) Suudi Arabistan ve Türkiye arasındaki ilişkiler, iki ülke liderlerinin göstermiş olduğu güçlü siyasi irade sayesinde son dönemde gelişmekte ve Suudi Arabistan'ın Türkiye'ye yönelik ilgisi artmaktadır. Bu olumlu seyir iki ülke ticaretine de yansımış, dünyada yaşanan ekonomik daralmaya rağmen 2022 yılında Suudi Arabistan ile ikili ticaret hacmimiz bir önceki yıla kıyasla %25 artarak 6,5 milyar dolar olmuştur.

Türkiye'den ihracatçı firmaların Suudi Arabistan pazarında yaşamış olduğu sorunlar ülke ile olan ikili siyasi ilişkilerimizde yaşanan normalleşme ile birlikte hızlı bir şekilde aşılmıştır. Suudi Arabistan'a seyahat edecek iş insanlarımızın vize alımında ve Suudi Arabistan'da çalışacak işçilerimizin çalışma izinleri alanında yaşanan zorluklar siyasi ilişkilerin normale dönmesi sonrası kolaylaşmış, son olarak Suudi Arabistan Krallığı Turizm Bakanlığı tarafından 2023 yılı Ekim ayında Türkiye'nin de aralarında bulunduğu altı ülkenin e-vize programı kapsamındaki ülkeler listesine alındığı duyurulmuştur. Bu sayede, Türk iş insanlarının hızlı bir şekilde elektronik vize temin etmeleri sayesinde bu ülkeye seyahatler kolaylaşacak, ekonomik ve ticari ilişkilerimizin daha hızlı gelişmesinin önü açılacaktır.

Ayrıca, ihracat pazarlarımızın çeşitlendirilmesiyle birlikte, hâlihazırdaki geleneksel pazarlarımızda odaklanma, yoğunlaşma ve derinleşme çalışmaları da yürütülmektedir. Bu doğrultuda, ticaretimizin yoğunlaştığı ve kültürel ilişkilerimizin geliştiği pazarların bulunduğu Körfez ülkeleri başta olmak üzere İslam ülkelerine yönelik olarak İslam Ülkeleri İhracat Geliştirme Stratejisi çalışmalarına başlanmıştır.

Söz konusu strateji ile, İslam ülkelerinin ihracatımızda halihazırda % 26 olan payının, ülkemizin dış ticari ilişkilerinin temel belirleyicilerinden olan; ikili ve çok taraflı ticaret anlaşmaları kapsamında diplomatik ilişkilerimiz, bölgesel pazarın alım gücü, büyüklüğü, dışa açıklığı gibi pazarın yapısını belirleyen makroekonomik dinamikler, pazarın ülkemize olan yakınlık avantajı ve son dönemdeki olumlu siyasi gelişmeler bir arada değerlendirilerek, %30'a yükseltilmesi hedeflenmektedir. İslam Ülkeleri İhracat Geliştirme Stratejisi çalışmaları kapsamında Suudi Arabistan'ın da ekonomik ve ticari verileri analiz ederek bu hedef pazara yönelik olarak tarım ve sanayi sektörlerinde ihracat potansiyeli taşıyan ürünler tespit edilmektedir.

Bakanlığımızca belirlenen potansiyel ürünler ve sektörler çerçevesinde, Körfez ülkeleri başta olmak üzere İslam ülkelerine yönelik ihracatımızda artış sağlanması ve ihraç ürünlerimizin tanıtımı amacıyla Bakanlığımız koordinasyonunda ticaret heyetleri ve fuarların düzenlenmesi ekseninde ihracatı geliştirmeye yönelik faaliyetler hızlandırılacaktır.

Öte yandan, Suudi Arabistan ile ülkemiz arasında gelişen bir hizmet ticareti ilişkisi olduğu görülmektedir. 2019-2021 yılları arası ikili ticarete azalış görülse de 2021 yılı itibarıyla iki ülke arasındaki hizmet ticareti hacmi de hızlı bir gelişme göstermiş ve 2022 yılında iki ülke arasındaki hizmet ticareti hacmi, turizm hariç olmak üzere, bir önceki yıla göre %151'lik artışla 438 milyon dolara ulaşmıştır. 2022 yılında, hizmet ihracatımız önemli bir artış göstererek bir önceki yıla göre %123'lük bir artışla 344 milyon dolar olarak gerçekleşmiş, ithalatımız bir önceki yıla göre %130'luk bir artışla 95,2 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

Diğer taraftan, Suudi Arabistan'dan ülkemizi ziyaret eden turist sayısı 2018-2021 yıllarında azalış eğilimindeyken, 2022 yılında hızlı bir yükseliş göstererek 488 bin seviyesine çıkmış, 2023 yılının ilk 8 ayında ise ilk 8 aylık rakamın 2022 yılı Suudi turist sayısını geçerek 635 bine ulaşmıştır. İki ülke arasında turizm gelir ve giderinde Suudi Arabistan'dan gelen turistlerden elde edilen gelir 2022 yılında yaklaşık 1,1 milyar dolar düzeyine yükselmiş, ülkemizden giden turistlerden gider ise 257 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

Bu kapsamda, iki ülke arasındaki ikili hizmet ticareti hacmi turizm rakamları ile birlikte değerlendirildiğinde, 2022 yılında yaklaşık 1,7 milyar dolara ulaşmıştır. Bakanlık olarak hizmet ticaretine yönelik verdiğimiz fuar katılım, acente komisyon desteği, danışmanlık, yurt dışı birim desteği ve reklam, tanıtım ve pazarlama gibi desteklerle iki ülke arasında 10 milyar dolar ticaret hacmine ulaşılması yönünde çalışmalarımız devam etmektedir.

Türk müteahhitlik firmaları Suudi Arabistan'da bugüne kadar 25 milyar doları aşan 394 proje üstlenmiştir. Bu rakamlarla Suudi Arabistan, ülkemizin değer bazında en fazla proje üstlendiği 6. ülkedir. İlişkilerde yaşanan ısınma süreci ile birlikte bu ülkede 2022 yılında 492 milyon dolar, 2023 yılının Eylül ayı sonu itibariyle de 631 milyon dolarlık yeni proje üstlenimi gerçekleştirilmiştir. Firmalarımızdan alınan bilgiler çerçevesinde de büyük çaplı önemli projelerin takip edildiği ve bu kapsamda da önümüzdeki dönemde bu ülkede yeni proje üstleniminin artacağı değerlendirilmektedir. Bu itibarla, 2024 yılı sonu itibariyle bu ülkede 1 milyar dolara yakın yeni projeler üstlenilmesi beklenmektedir.

Bu süreçte, Bakanlığımız da müteahhitlik ve teknik müşavirlik alanındaki alanındaki ilgili sivil toplum örgütlerimiz ile birlikte firmalarımızın Suud işveren idareler ile bir araya getirilmesini ve mevcut ve yeni projeler kapsamında görüşülmesini sağlamıştır. Bu organizasyonların amacı ülkemiz firmalarının bu ülkede daha fazla proje üstlenmesini sağlamaktır.

Suudi Arabistan'da müteahhitlik firmalarımız son 3-4 yıllık dönemde karşılaştıkları genel nitelikli sorunlar 2022 yılı içerisindeki üst düzey ziyaretler kapsamında yapılan görüşmelerin ardından büyük ölçüde çözüme kavuşturulmuştur. Suud makamlarının firmalarımıza olumlu yaklaştığı zaten son 1,5 yıllık süreçte de birçok organizasyon yapılarak işveren idarelerin firmalarımızla bir araya gelmesinden ve üstlenilen proje değerinin artmasından görülmektedir.

Bununla birlikte, Dünya Ticaret Örgütü ilkeleri çerçevesinde ülkelerin meşru amaçlar dahilinde çeşitli talepleri olabilmektedir. Talepler bu ilkeler çerçevesinde kaldığı sürece, Bakanlığımızca bu taleplerin karşılanmasına ve ihracatımızın kesintiye uğramamasına yönelik ihracatçılarımızla koordineli olarak çalışmalar yürütülmektedir.

Son olarak, 2020 yılı Kasım ayından itibaren Suudi Arabistan Gıda ve İlaç Otoritesi tarafından hayvansal ürünlerin (Sığır eti, koyun eti, balık, su ürünleri, yumurta, bal, süt, süt ürünleri ve anne sütü alternatifi olan mamaların) ülkemizden Suudi Arabistan'a ihracatına ilişkin "yetkilendirilmiş idare olunması için gereken prosedürlerin yerine getirilmediği" gerekçesiyle ülkemiz sertifikalarının tanınmaması ve bu ürünlerin ihracatının gerçekleştirilememesi sorunu adı geçen Suudi Arabistan İdaresinin 2022 yılı Kasım ayında gerçekleşen Türkiye ziyareti sonrası ürün bazında ve firma bazında gereken eksikliklerin tamamlanması ile adım adım çözülmektedir.